

ΥΠΕΡΗΧΟΙ

Απεικόνιση

- ✓ **Αναίμακτα**
- ✓ **Χωρίς ακτινική επιβάρυνση**
- ✓ **Χωρίς ιδιαίτερη προετοιμασία του εξεταζόμενου**

Δίνοντας πληροφορίες

- ✓ **Για τη μορφολογία των οργάνων**
- ✓ **Για το χαρακτηρισμό των ιστών**
- ✓ **Για κινούμενα όργανα του εσωτερικού του σώματος**

- **Δυνατότητα επανάληψης**
- **Εφαρμογή κατά την κύηση ή σε νεογνά και νεαρές ηλικίες**

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΗΧΩΝ

Ήχος: Μηχανικό διαμήκες κύμα

- Για τη διάδοση του ήχου χρειάζεται κάποιο **υλικό ελαστικό μέσο**.
- Διάδοση της **μεταβολής της πίεσης** στο μέσο.
- Χαρακτηριστικά κύματος:

περίοδος T

συχνότητα f

ένταση I

μήκος κύματος λ

ταχύτητα c

- Χαρακτηριστικό του μέσου:

ακουστική αντίσταση Z

Υπέρηχοι: Ηχοι συχνότητας $> 20\text{kHz}$

Διαγνωστικοί υπέρηχοι: $1\text{MHz} - 20\text{MHz}$

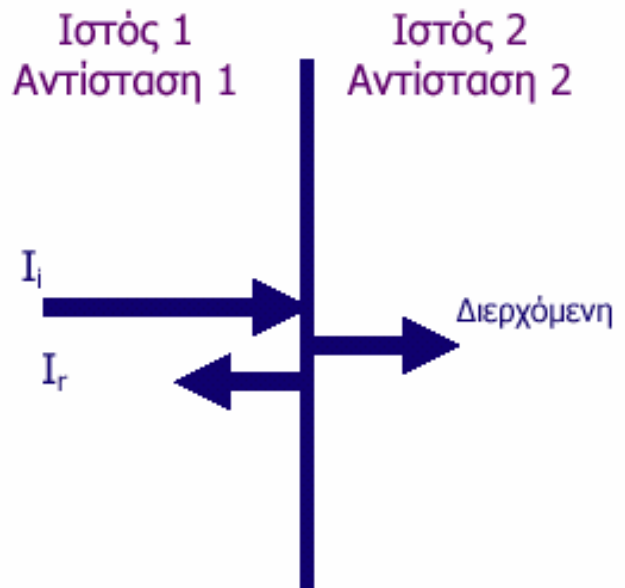
ΑΝΑΚΛΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΗ ΣΤΙΣ ΔΙΕΠΙΦΑΝΕΙΣ

- Κατά την πρόσπτωση υπερηχητικής δέσμης έντασης I_i στη διεπιφάνεια δύο ακουστικών μέσων διαφορετικής αντίστασης Z_1 και Z_2 , μέρος της ανακλάται με ένταση I_r και μέρος της διαδίδεται στο δεύτερο μέσο:

$$\frac{I_r}{I_i} = \left(\frac{Z_2 - Z_1}{Z_2 + Z_1} \right)^2$$

- ➔ Για $Z_1 \approx Z_2$ τότε $I_r \approx I_i$ (π.χ. ιστός → αέρας)
- ➔ Για $Z_1 \ll Z_2$ τότε $I_r \approx I_i$ (π.χ. ιστός → οστό)

Ιστός	Αντίσταση (rayls)
Αέρας	$0,0004 \cdot 10^6$
Πνεύμονες	$0,18 \cdot 10^6$
Λίπος	$1,34 \cdot 10^6$
Νερό	$1,48 \cdot 10^6$
Ήπαρ	$1,65 \cdot 10^6$
Αίμα	$1,65 \cdot 10^6$
Νεφροί	$1,63 \cdot 10^6$
Μύες	$1,71 \cdot 10^6$
Οστό	$7,8 \cdot 10^6$

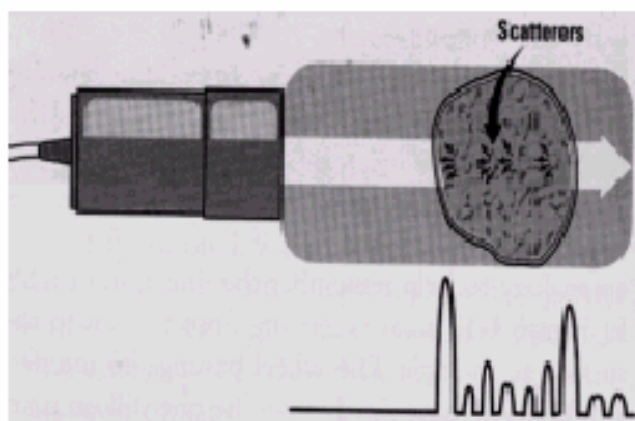

- Μικρά αντικείμενα μεγέθους της τάξεως του μήκους κύματος των υπερήχων ή μικρότερα προκαλούν **σκέδαση** της δέσμης.
- Ανίχνευση ασθενούς ήχου.
- Απεικόνιση του παρεγχύματος οργάνων.

Τα ηχητικά σήματα εξαρτώνται, για πολύ μικρούς σκεδαστές από:

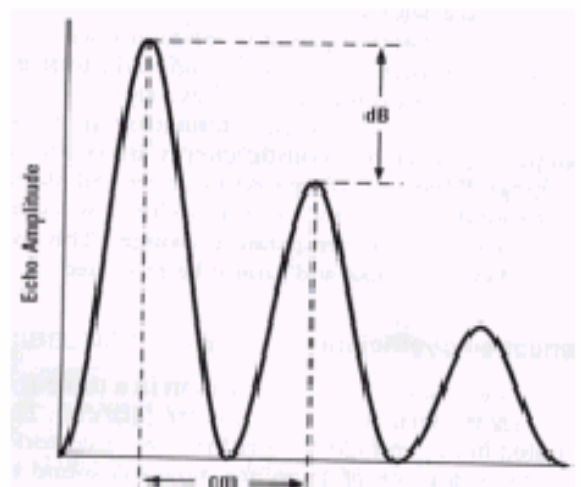
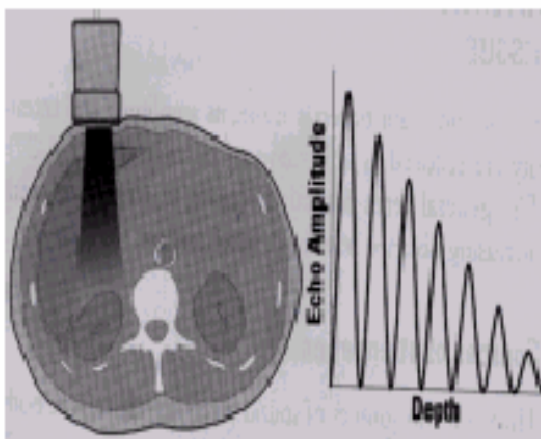
1. Τον αριθμό των σκεδαστών
2. Την ακουστικής αντίστασης
3. Το μέγεθος των σκεδαστών.
4. Τη συχνότητα των υπερήχων.

- Σχετικό επίπεδο έντασης (dB) = $10\log(I_2/I_1)$
- Doppler

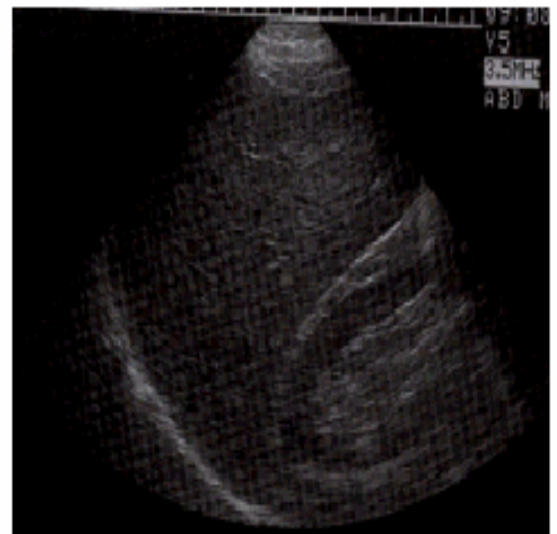
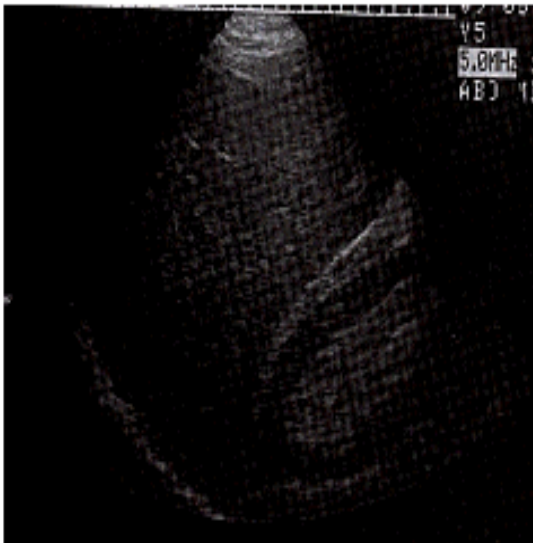
ΕΞΑΣΘΕΝΗΣΗ ΣΤΟΝ ΙΣΤΟ

- Η υπερηχητική δέσμη κατά τη διάδοσή της εκτός από ανάκλαση και σκέδαση υφίσταται και απορρόφηση.
- Η υπερηχητική δέσμη εξασθενεί. Η ένταση της μειώνεται όσο απομακρύνεται από την πηγή.
- Ως συντελεστής εξασθένησης ορίζεται η μείωση του επιπέδου dB σε 1cm διαδρομής ΣΤΟΝ ΙΣΤΟ.

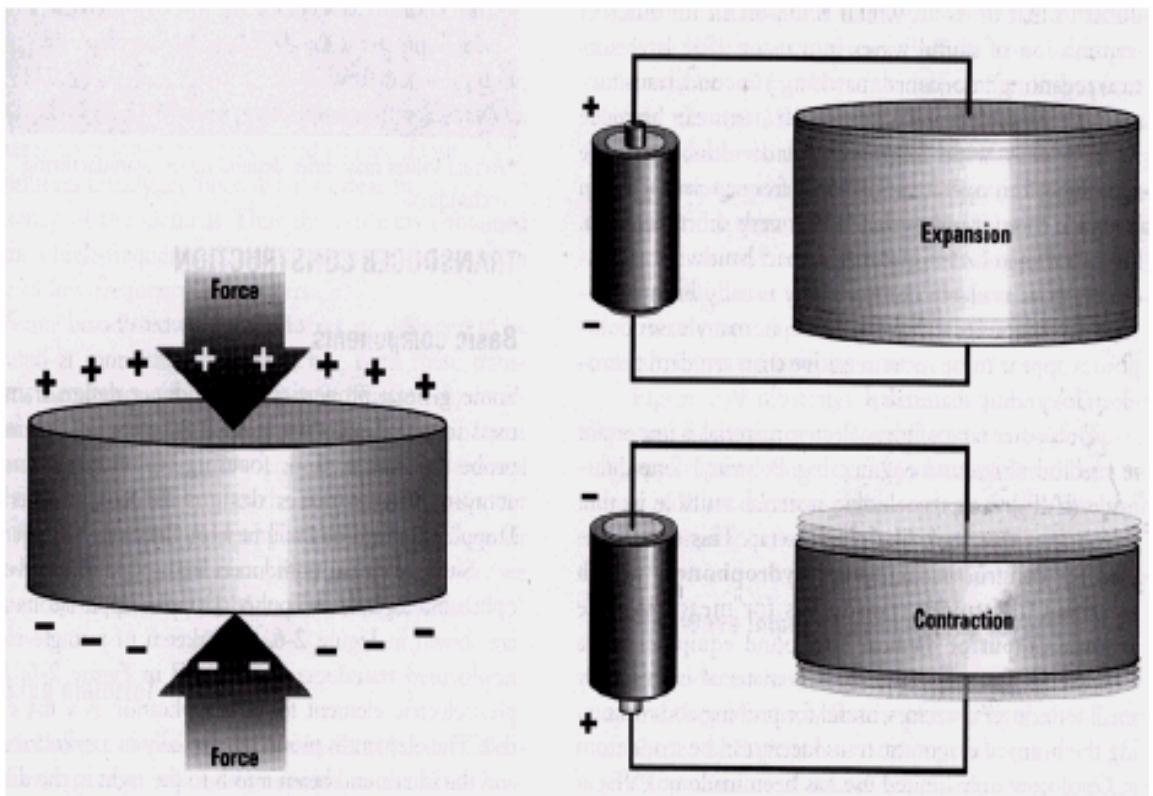
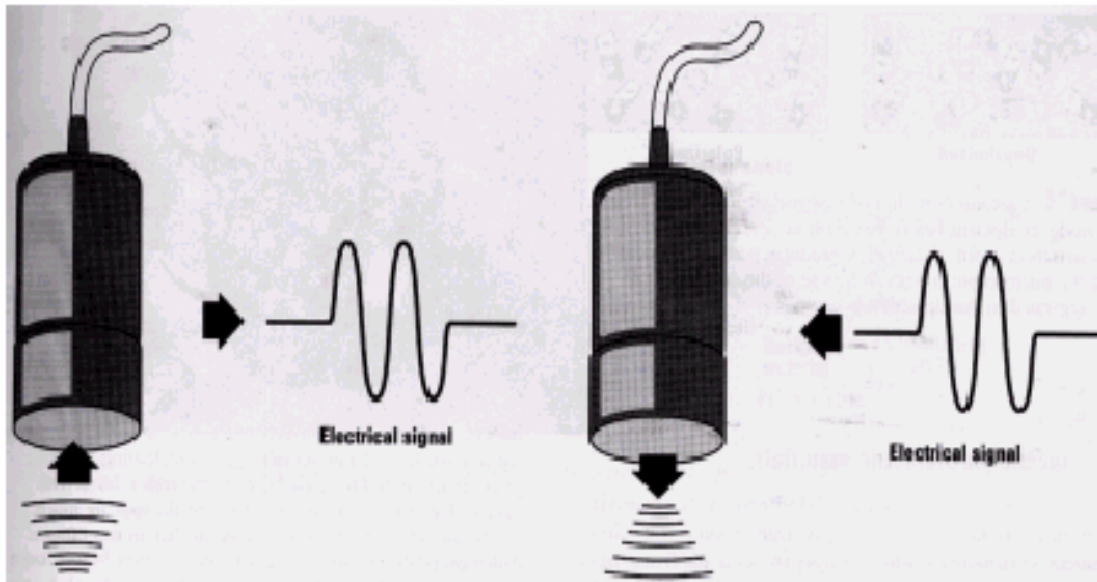
! Ο συντελεστής εξασθένησης είναι ανάλογος της συχνότητας των υπερήχων.

↘ Όσο μεγαλύτερο είναι το βάθος στο οποίο βρίσκεται το όργανο, τόσο μικρότερη συχνότητα πρέπει να χρησιμοποιηθεί.

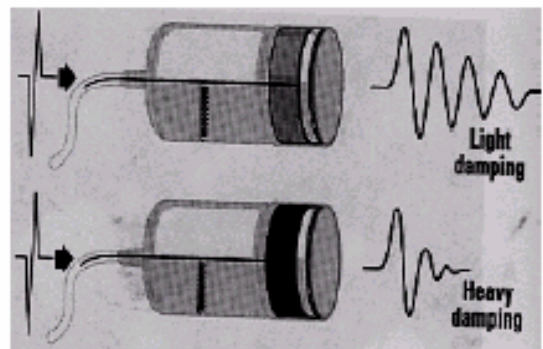
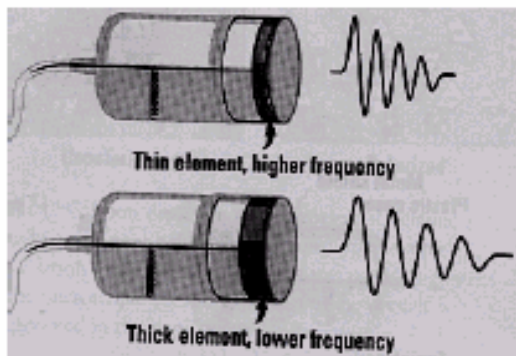
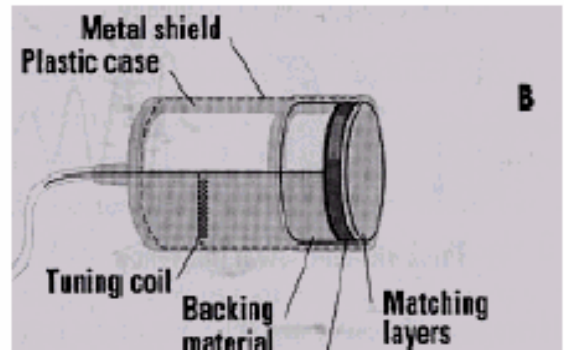
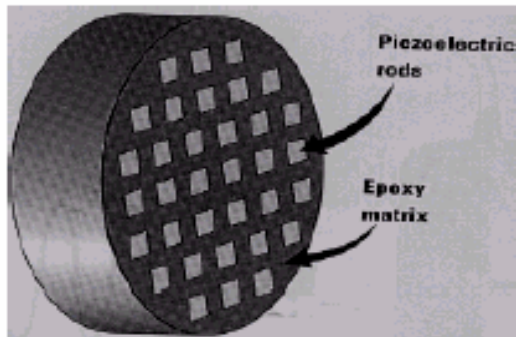
Ιστός	Εξασθένηση σε 1MHz (dB/cm)
Νερό	0.0002
Αίμα	0.18
Ήπαρ	0.5
Μύες	1.2

ΠΙΕΖΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

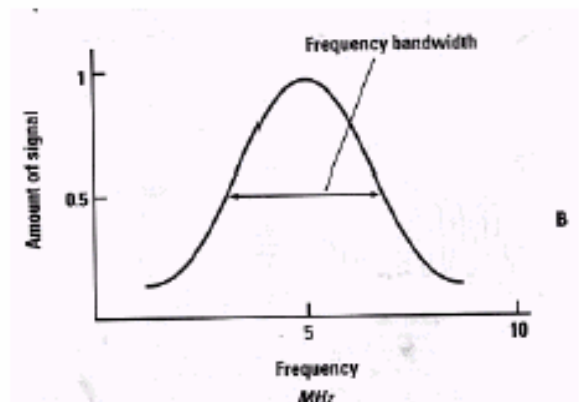
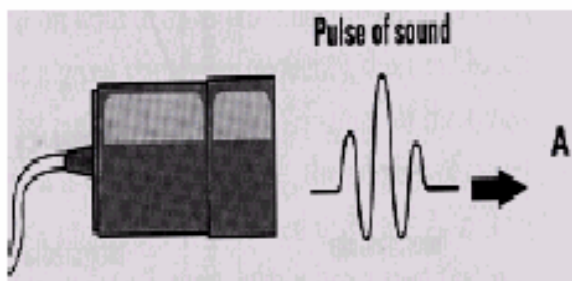

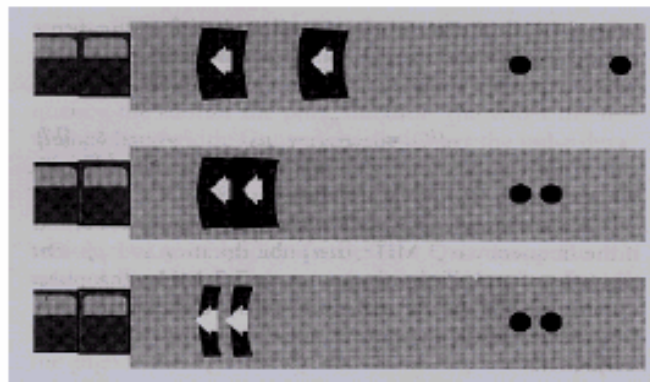
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΝΙΧΝΕΥΤΗ

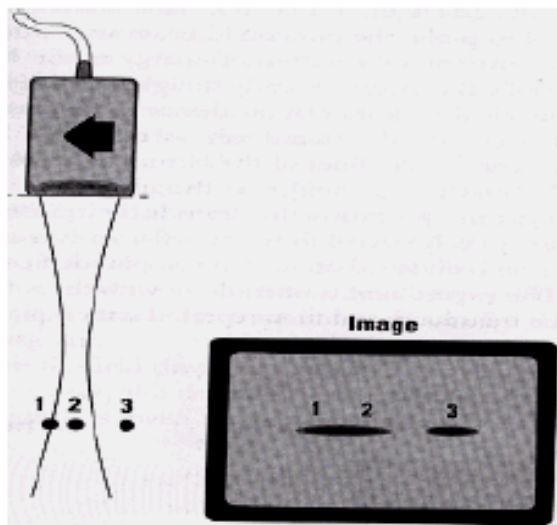
- Όταν ο ανιχνευτής παράγει **παλμούς**, αυτοί δεν χαρακτηρίζονται μόνο από μία συχνότητα αλλά από **φάσμα συχνοτήτων**.

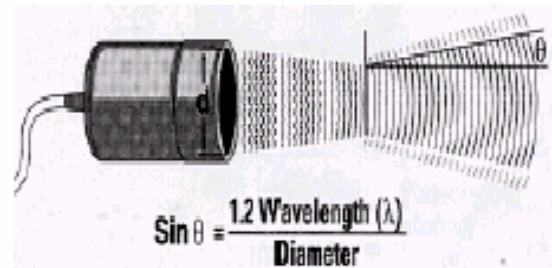
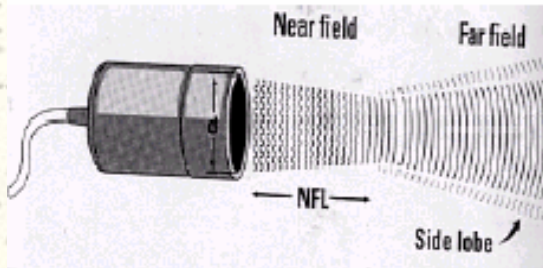
- Η **χωρική διακριτική ικανότητα** βελτιώνεται με την αύξηση της συχνότητας.
- Η **αξονική χωρική διακριτική ικανότητα** βελτιώνεται όσο μικραίνει η χρονική διάρκεια του παλμού.

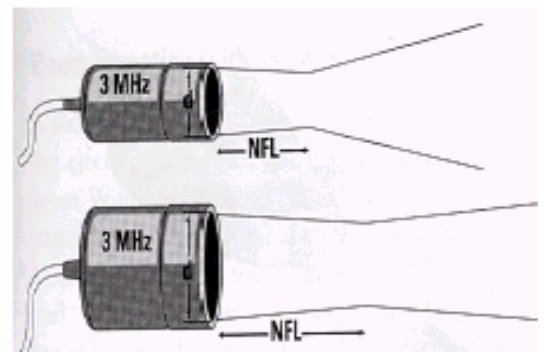
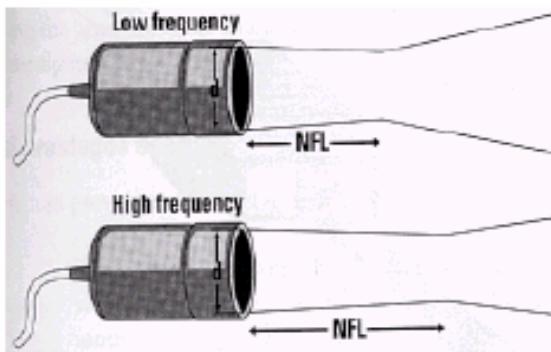
- Η **εγκάρσια χωρική διακριτική ικανότητα** βελτιώνεται όσο μικραίνει το εύρος της δέσμης.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΕΣΜΗΣ

- 1η περιοχή: εγγύς πεδίο (near field) ή frensel zone
παρουσιάζει διακυμάνσεις στην ένταση
  - **Μεγάλο μήκος NFL: μεγάλη διάμετρο**
μεγάλη συχνότητα
- 2η περιοχή: απόμακρο πεδίο (far field) ή fraunhoffer zone
με γωνία απόκλισης της δέσμης θ
  - **Μικρή θ : μεγάλη διάμετρο**
μεγάλη συχνότητα

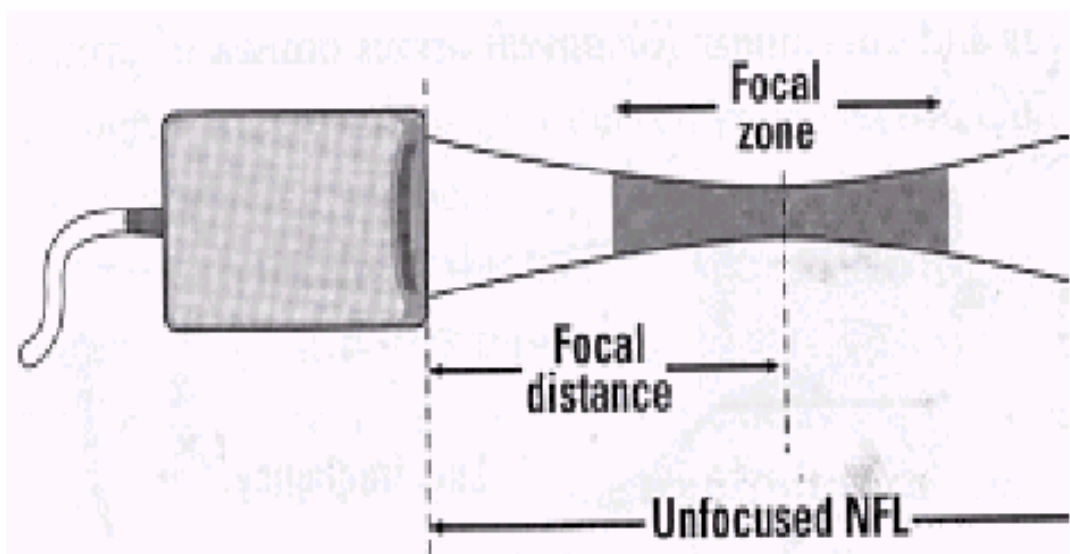

- Χρήση ακουστικού φακού ή κοίλου κρυστάλλου

- Πιο στενή δέσμη
- Ανακλώμενοι ήχοι μεγαλύτερης έντασης (όταν προέρχονται από ανακλαστές που βρίσκονται στην υπό ενδιαφέρον περιοχή)

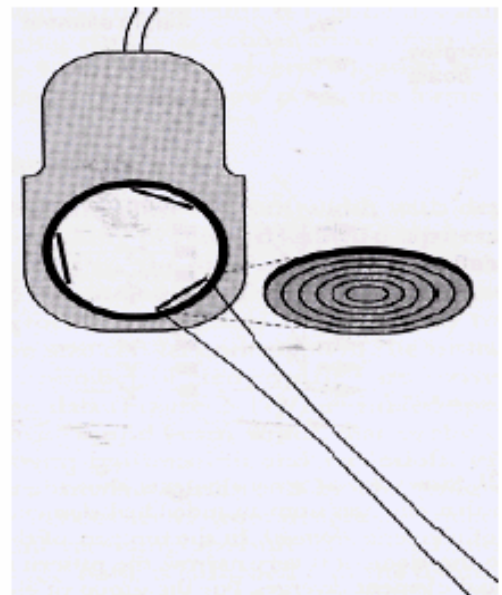
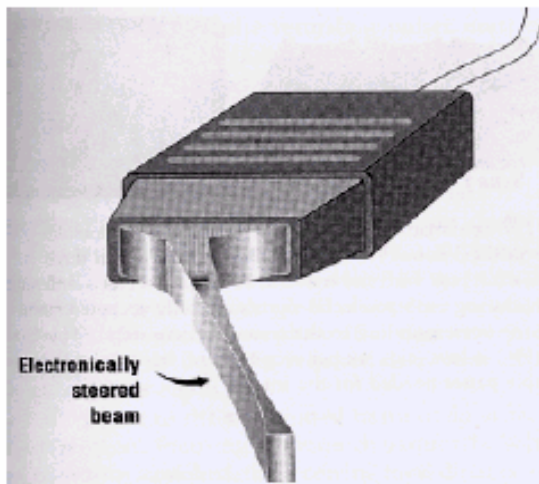
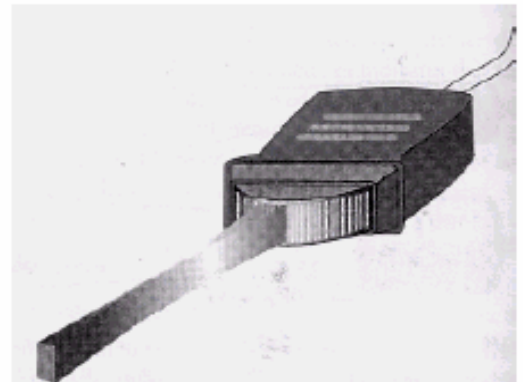
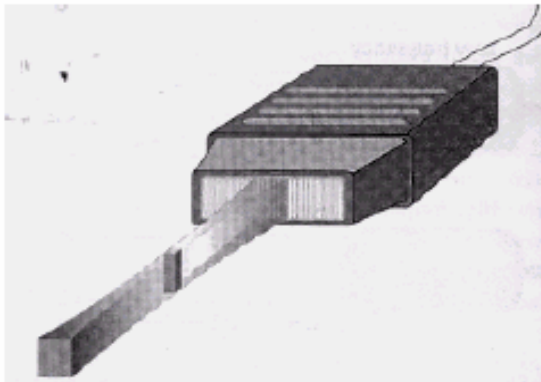
εστιακή απόσταση: απόσταση του στενότερου μέρους της δέσμης. Το εύρος στο σημείο αυτό είναι μικρότερο όταν η συχνότητα και το πάχος του κρυστάλλου μεγαλώνουν.

ζώνη εστίασης: περιοχή στην οποία το εύρος της δέσμης είναι μικρότερο από το διπλάσιο του εύρους της εστιακής απόστασης

ΑΝΙΧΝΕΥΤΗΣ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

- Αποτελούνται από πολλά πιεζοηλεκτρικά στοιχεία (120-250) τοποθετημένα το ένα δίπλα στο άλλο σε γραμμική ή άλλη διάταξη.
- Τύποι ανιχνευτών

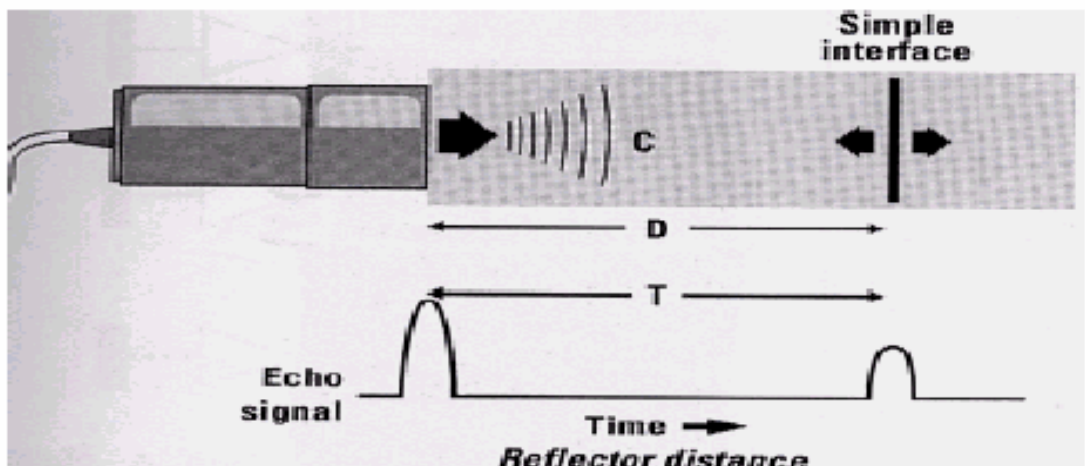

- Ηλεκτρονική σάρωση (εκτός του δακτυλίου)
- Ηλεκτρονική εστίαση

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ

- Αν c είναι η ταχύτητα του παλμού και D η απόστασή του από μια ανακλαστική επιφάνεια, τότε ο συνολικός χρόνος για να κινηθεί ως την επιφάνεια και να επιστρέψει στον ανιχνευτή είναι:

$$T = \frac{2D}{c}$$

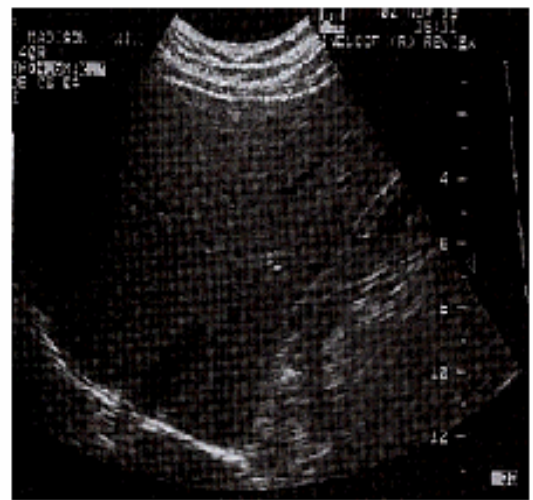
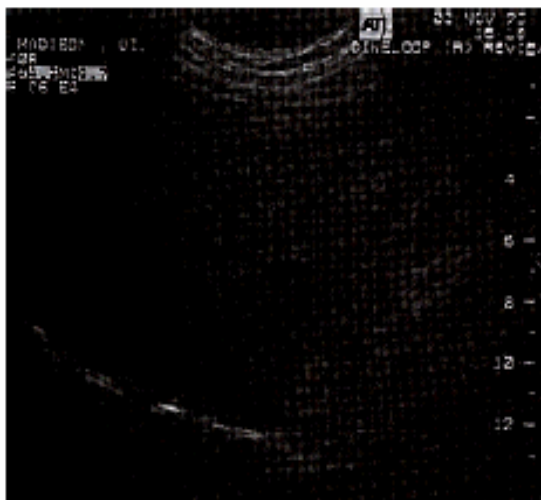

- **Παράγοντας λειτουργίας:** το μέρος του χρόνου της λειτουργίας που το σύστημα χρησιμοποιείται για να **παράγει παλμούς**.

➤ 1%

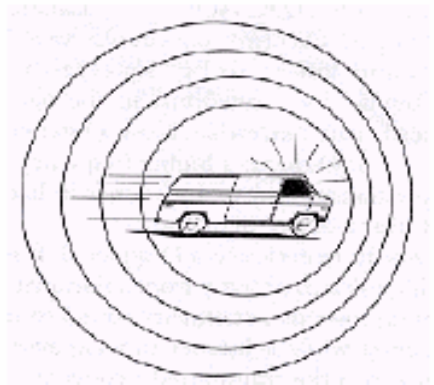
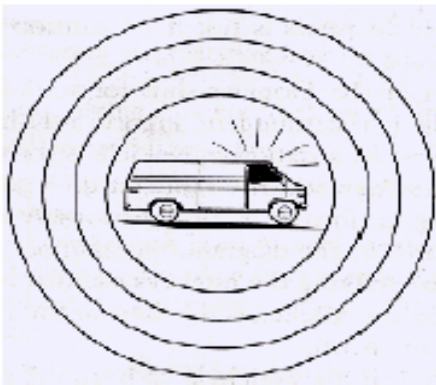
- Η διάρκεια του παλμού είναι μικρότερη από $1\mu\text{s}$ και η διάρκεια ανίχνευσης πολύ μεγαλύτερη

- Η ενίσχυση γίνεται κατά την επιστροφή του ανακλώμενου παλμού.
- Οσο μεγαλύτερο το βάθος ανάκλασης ενός παλμού τόσο μικρότερη ένταση θα έχει ο ανακλώμενος, επιστρέφοντας στον ανιχνευτή.
- Ο ανακλώμενος παλμός ενισχύεται ανάλογα με το βάθος από το οποίο προέρχεται, ώστε όσοι παλμοί επιστρέφουν να έχουν την ίδια ένταση. Δηλαδή:
Οσο μεγαλύτερος ο χρόνος για την επιστροφή του, τόσο μεγαλύτερη πρέπει να είναι η ενίσχυση.
(χρονική εξισορρόπηση της ενίσχυσης ή time gain compensation)

DOPPLER

- **Φαινόμενο Doppler:** Μεταβολή της συχνότητας του ήχου που ανιχνεύεται όταν υπάρχει **σχετική κίνηση** μεταξύ πηγής και ανιχνευτή.

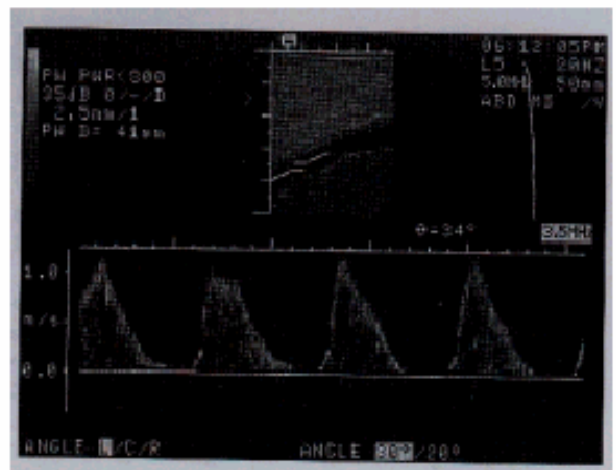
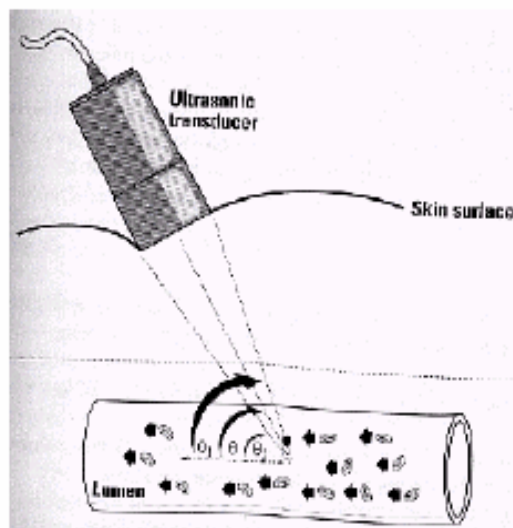
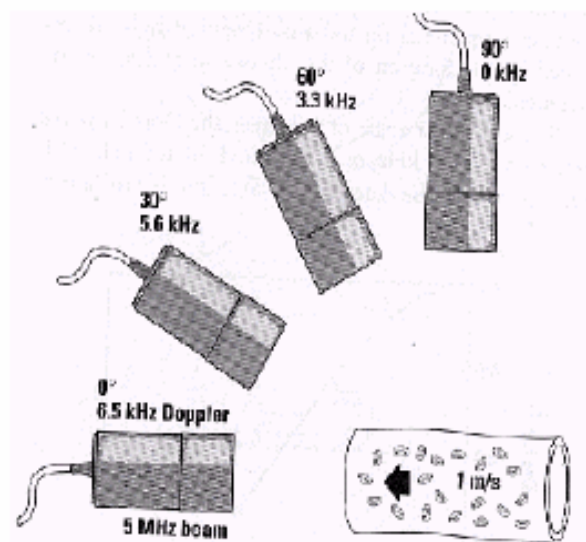
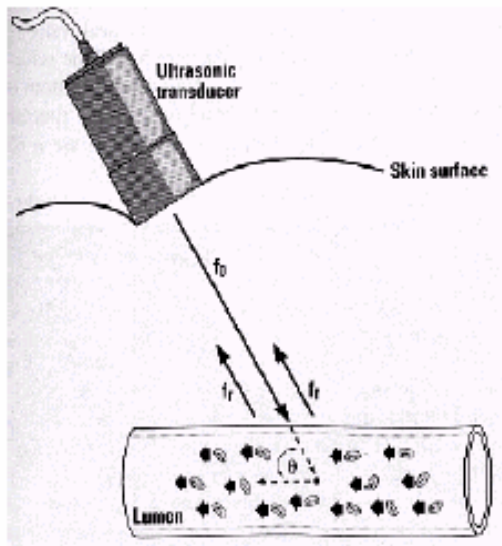
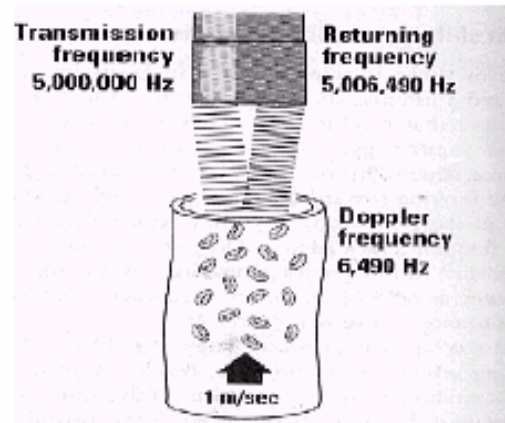
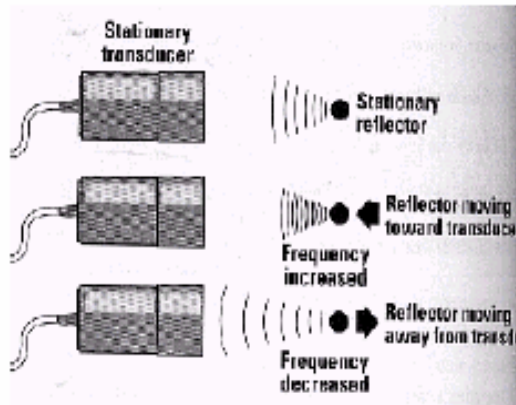

- **Συχνότητα Doppler:** Η διαφορά της συχνότητας των εισερχόμενων υπερήχων και του προς ανίχνευση παλμού.

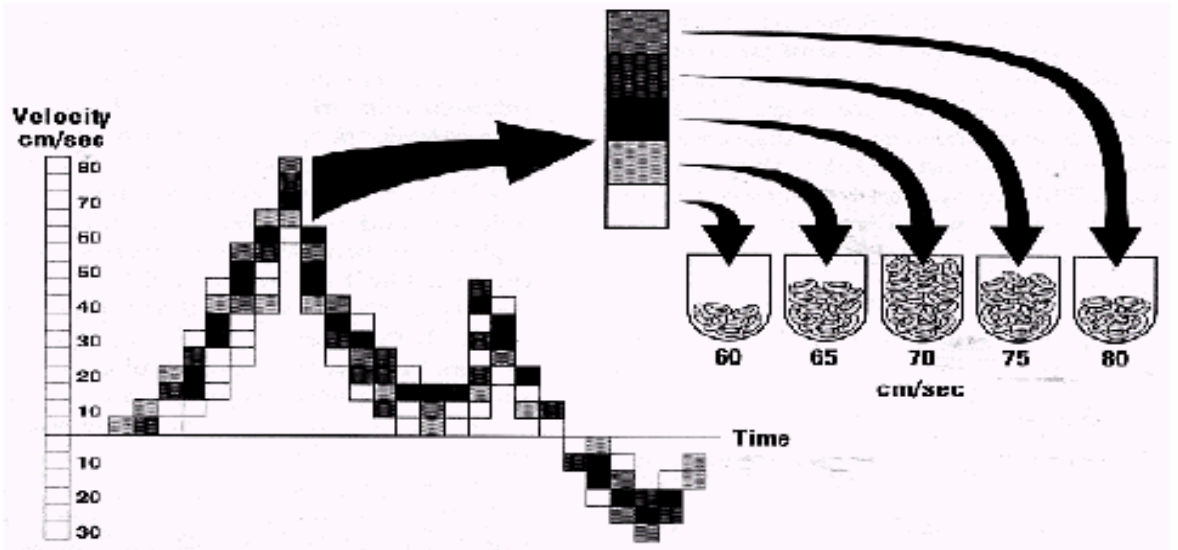
$$f_D = \frac{2 f_o v \cos \Theta}{c}$$

- Εξάρτηση της συχνότητας από την ταχύτητα του ανακλαστή
  - Μπορεί να μετρηθεί η ταχύτητα του ανακλαστή
- Εξάρτηση από τη γωνία Θ (πρέπει να ορίζετε)

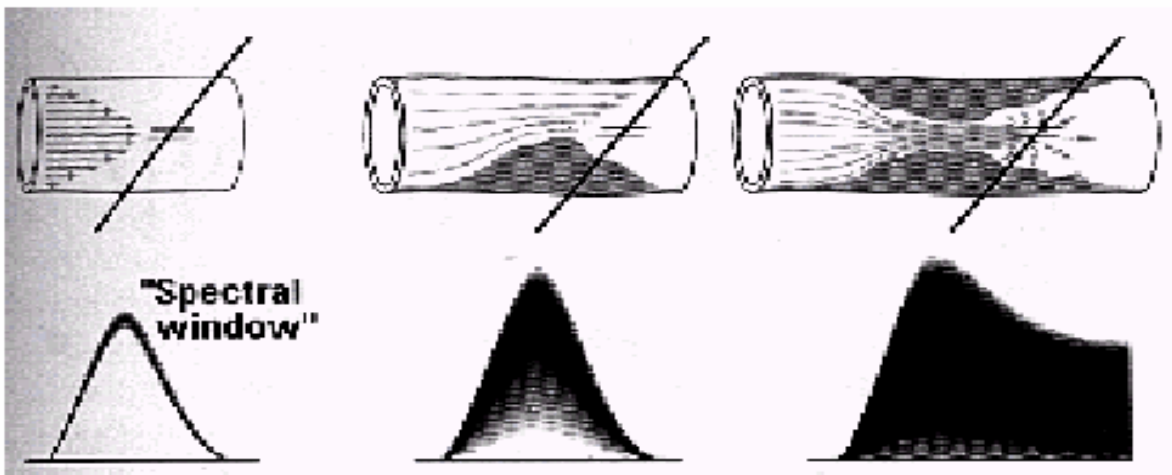

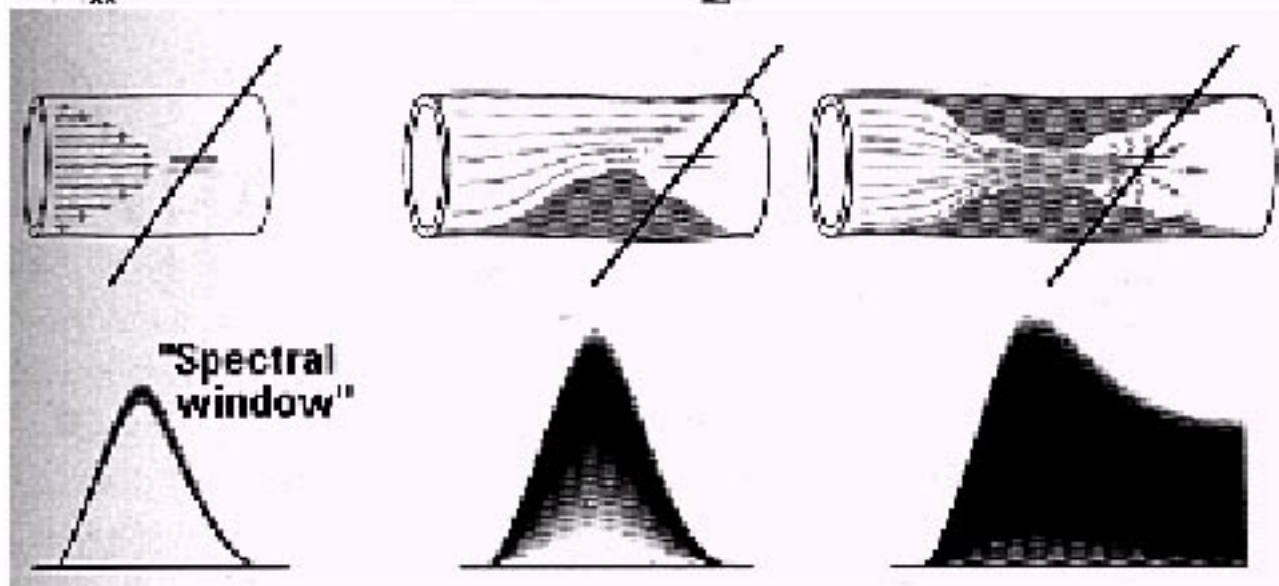
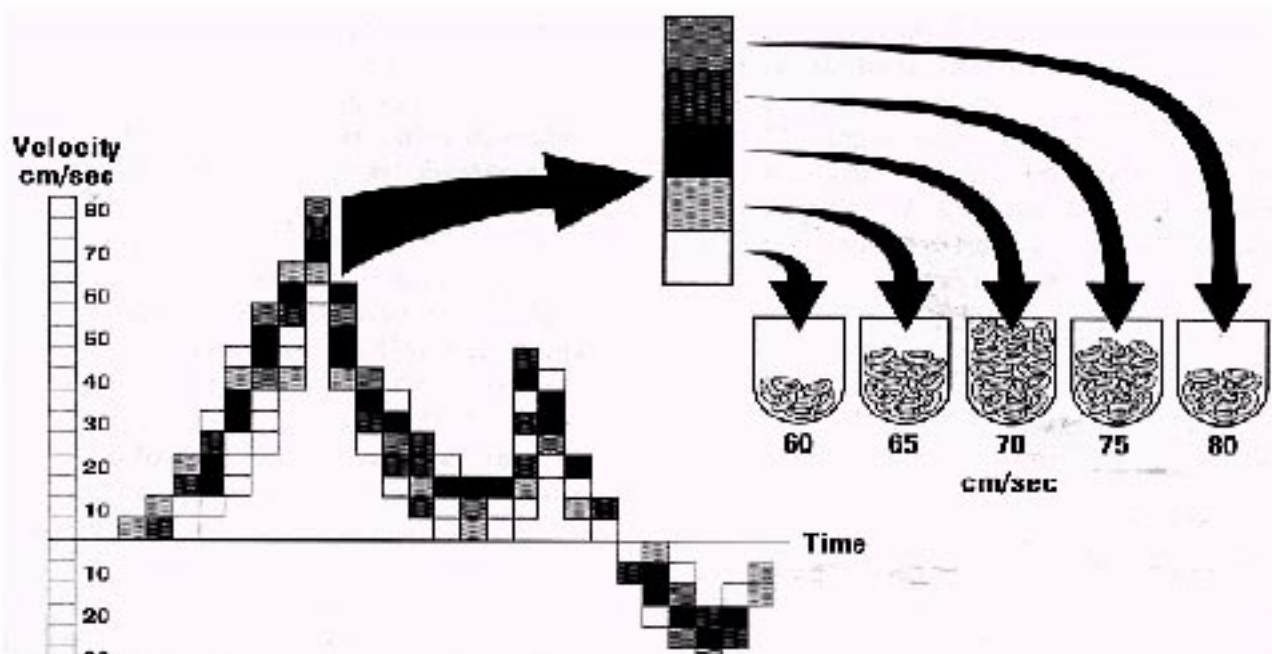
- Εάν το φάσμα συχνότητων αναλυθεί στις επιμέρους συχνότητες, είναι δυνατή η μέτρηση όλων των ταχυτήτων των ανακλαστών που ανιχνεύονται.

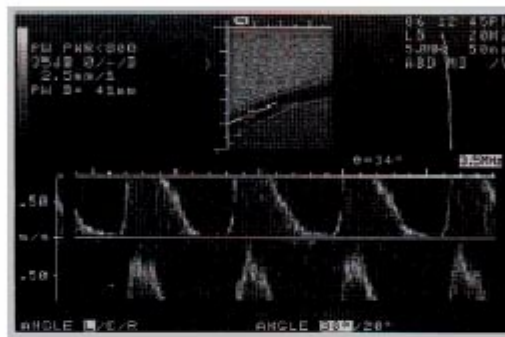
- **Συχνότητα Nyquist:** Η συχνότητα

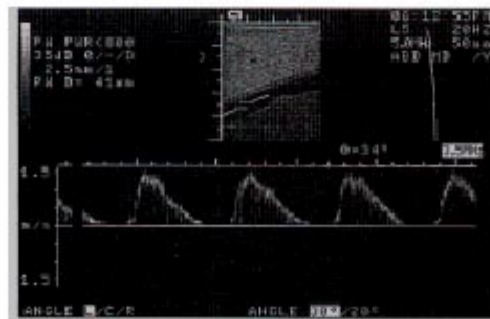
- Εάν το φάσμα συχνοτήτων αναλυθεί στις επιμέρους συχνότητες, είναι δυνατή η μέτρηση όλων των ταχυτήτων των ανακλαστών που ανιχνεύονται.

- **Συχνότητα Nyquist:** Η συχνότητα επανάληψης του παλμού πρέπει να είναι τουλάχιστον ίση με το διπλάσιο της μέγιστης συχνότητας Doppler
- Αν δε συμβαίνει αυτό παρατηρούνται ψευδείς χαμηλότερες συχνότητες. Το φαινόμενο αυτό λέγεται **ψευδής μετατόπιση (aliasing)**.

Διόρθωση από την κλίμακα της ταχύτητας ή της συχνότητας. Αν αυτές βρίσκονται στο μέγιστο τότε γίνεται μετακίνηση της βασικής γραμμής του φάσματος.

ΕΓΧΡΩΜΟ DOPPLER

- Ανάγκη καθορισμού της διεύθυνσης ροής του αίματος στα αγγεία
- Αντιστοιχία της διεύθυνσης με ένα χρώμα
- Οι παλμοί πρέπει να έχουν μικρότερο εύρος συχνοτήτων και για το λόγο αυτό χρησιμοποιούνται παλμοί μεγαλύτερης διάρκειας
- Εκπομπή ομάδων διαδοχικών παλμών
- Υπολογισμός της απόκλισης της ταχύτητας για κάθε στοιχείο της εικόνας (pixel) → **ανίχνευση τυρβώδους ροής** αν είναι μεγάλη η απόκλιση

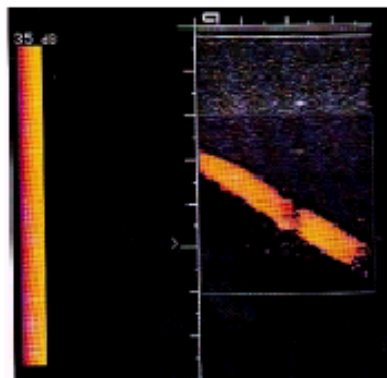
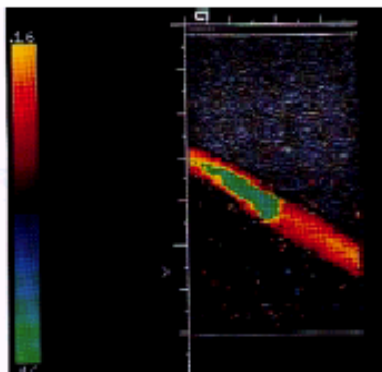
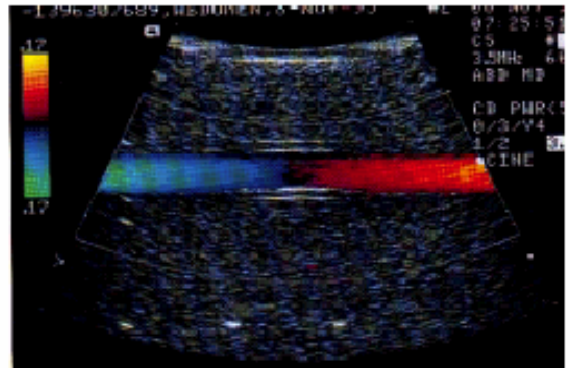
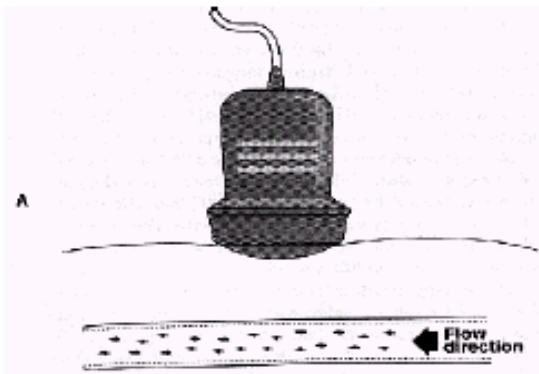
- **Χρώμα: διεύθυνση ροής**

π.χ. κατά σύμβαση κόκκινη η κίνηση προς τον ανιχνευτή.

- **Απόχρωση: Ρυθμός ροής**

π.χ. όσο πιο «καθαρό» είναι το χρώμα, δηλαδή όσο λιγότερες προσμίξεις έχει με το λευκό τόσο μικρότερος είναι ο ρυθμός ροής

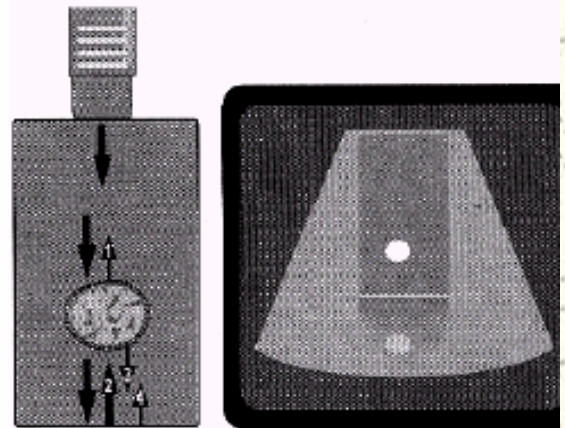
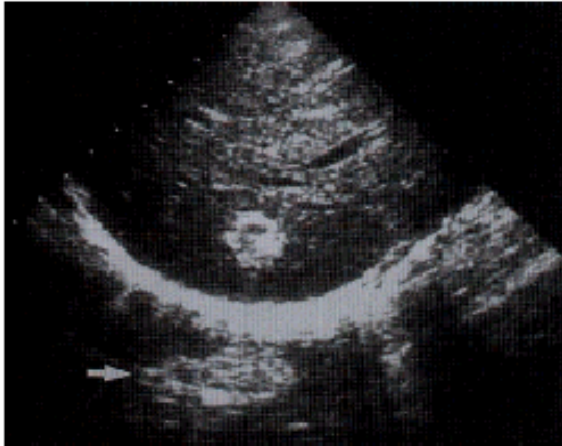
- **Ένταση: Αντιστοιχία με gray – scale**

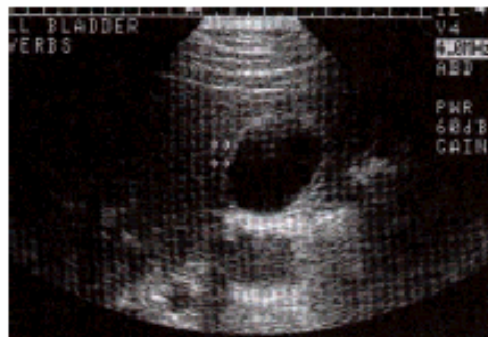
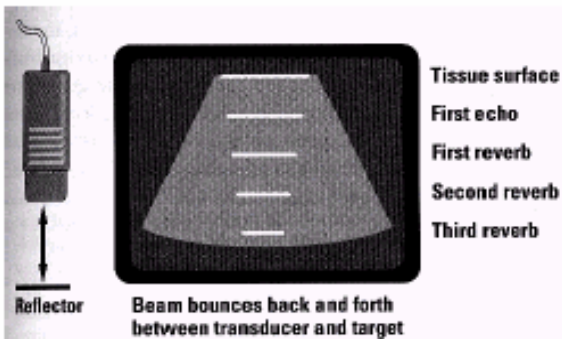
- **Power mode (συνολική ισχύ σήματος)**
- **Time domain mode (διαφορές στο χρόνο)**

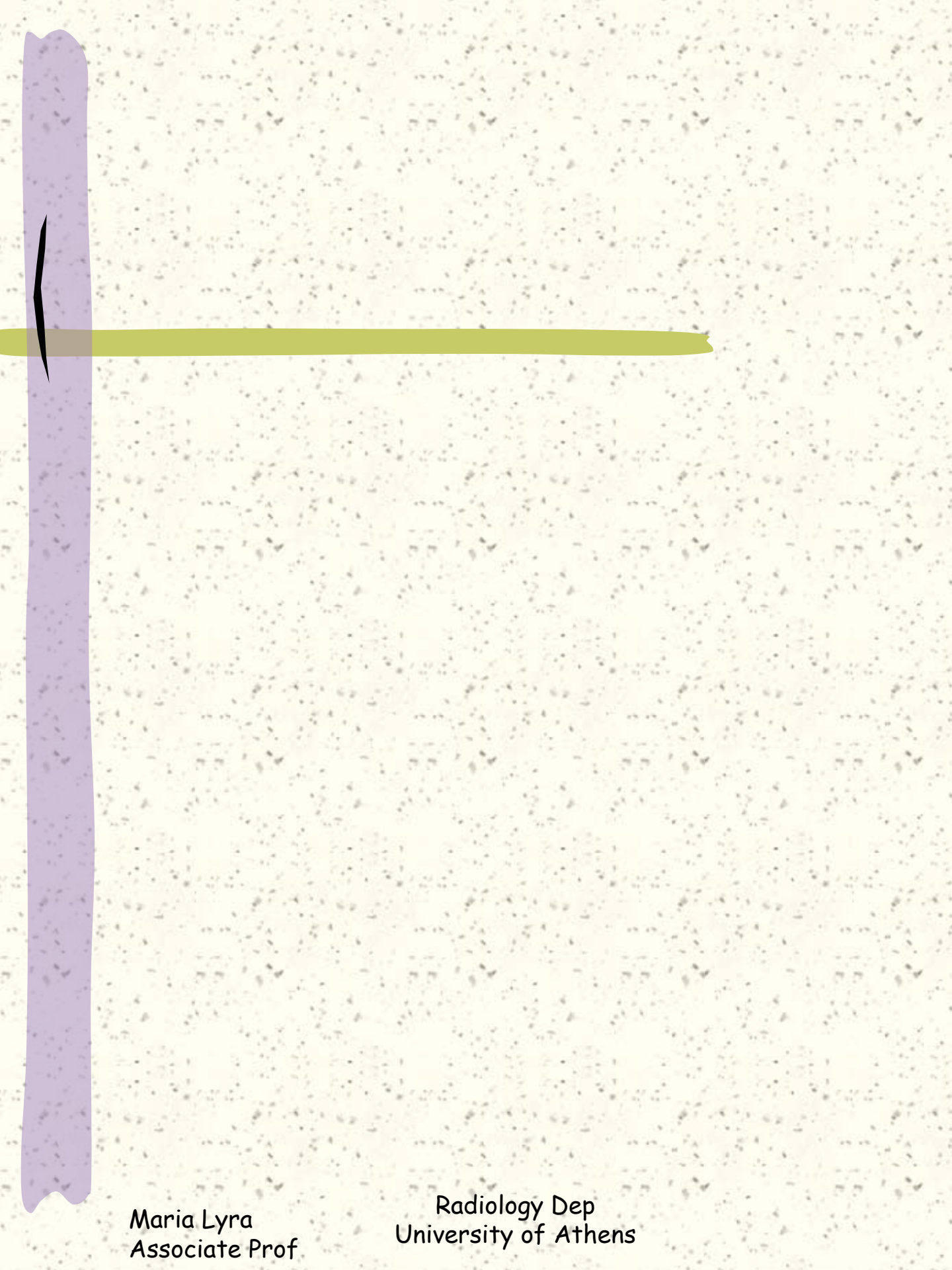
ARTIFACTS - ΨΕΥΔΕΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- Mirror image artifact

- Reverberation artifacts

Maria Lyra
Associate Prof

Radiology Dep
University of Athens